

dr hab. Agnieszka Stępkowska, prof. US
Instytut Językoznawstwa
Uniwersytet Szczeciński

**Recenzja osiągnięcia naukowego i działalności naukowej
dr Barbary Loranc
w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo**

1. Ocena uzyskanych kwalifikacji

Pani dr Barbara Loranc uzyskała stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa uzyskany na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego, na podstawie rozprawy doktorskiej: „Międzynarodowy program CLIL i możliwości zwiększania jego efektywności”. Promotorem rozprawy był prof. dr hab. Jan Iluk.

Od 2002 r. roku p. dr B. Loranc pracowała jako asystent w Akademii Techniczno-Humanistycznej (ATH) w Bielsku-Białej, a od 2009 pracuje tam na stanowisku adiunkta.

2. Ocena osiągnięć naukowo-badawczych Habilitantki

2.1. Ocena ilościowa dorobku naukowo-badawczego

Na całościowy dorobek publikacyjny dr Barbary Loranc w latach 2008-2022 składają się 2 monografie, 14 artykułów naukowych i 18 rozdziałów w monografiach zbiorowych, oraz dwie prace o charakterze redakcyjnym. Spośród tego zbioru, Habilitantka wskazała cykl publikacji stanowiący jej osiągnięcie naukowe, tj. jedną monografię, 6 artykułów i 2 rozdziały (omówione poniżej, w punkcie 2.2).

Po odjęciu publikacji ze wskazanego cyklu, na pozostały dorobek składają się: jedna monografia, 8 artykułów i 16 rozdziałów. Spośród tych ośmiu artykułów połowa powstała we współautorstwie, a druga połowa była autorstwa dr B. Loranc. Te artykuły i rozdziały to łącznie 24 publikacje powstałe w ciągu 14 lat, co daje średnio niespełna dwie publikacje na rok.

Index Hirscha wynosi 4 według bazy Scopus oraz 7 według Google Scholar. Dr B. Loranc wygłosiła 39 referatów. Z wykazu wystąpień konferencyjnych wynika, że miała 21 wystąpień na konferencjach zagranicznych w Europie (Austria, Czechy, Finlandia, Grecja, Hiszpania, Irlandia, Litwa, Rumunia, Słowenia, Włochy) i na świecie (Stany Zjednoczone, Tajwan). Tematyka wystąpień obejmowała zagadnienia z zakresu komunikacji interkulturowej, a także nabywania i nauczania języka obcego.

Dotychczas Habilitantka współuczestniczyła w organizacji dwóch konferencji naukowych w charakterze członka komitetów organizacyjnych oraz komitetów naukowych. Obie te konferencje odbyły się w Bielsku-Białej.

W latach 2015-2022 Habilitantka była czterokrotnie nagradzana za osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne i naukowe przez Rektorów ATH w Bielsku-Białej.

2.2. Ocena cyklu publikacji stanowiącego osiągnięcie

Przedstawione do oceny osiągnięcie naukowe Habilitantki to powiązany tematycznie cykl publikacji, w skład którego wchodzi: monografia naukowa, 6 artykułów i 2 rozdziały opublikowane w pracach zbiorowych. Tytuł cyklu to: *Rola wymian wirtualnych we wspieraniu rozwoju kompetencji interkulturowych i językowych u uczących się języka drugiego/obcego*.

W ramach wspomnianego cyklu publikacji Autorka skupia się na ‘wymianach wirtualnych’

(*virtual exchanges*), które definiuje jako „krótkoterminową formę zajęć edukacyjnych realizowaną pod opieką nauczycieli i prowadzoną zdalnie za pośrednictwem różnorodnych narzędzi internetowych” (za Autoreferatem) i odsyła do źródła: (O’Dowd & Lewis, 2016), którego nie podaje w Wykazie cytowanych prac innych autorów zamieszczonego na końcu Autoreferatu. Termin *virtual exchanges* jest obecny w tytule monografii i we wszystkich sześciu artykułach.

Monografia

Loranc, B. (2022). *Virtual Exchange and Second Language Learning for the 21st Century: Exploring Learners’ Perspectives*. Katowice: Wyd. Naukowe Śląsk.

Recenzowana monografia składa się ze wstępu, siedmiu rozdziałów, bibliografii (200 pozycji) i krótkiego indeksu terminów. Łącznie to 149 drukowanych stron w formacie B5. Układ monografii jest czytelny. W części wprowadzającej Autorka nakreśla specyfikę wymian wirtualnych i strukturę monografii. Badania Autorki zakładały porównanie dwóch grup studentów uczestniczących w wymianach wirtualnych z rodzimymi użytkownikami języka angielskiego, oraz z użytkownikami nierodzimiymi. W związku z tym, głównym celem badań opisanych w monografii było sprawdzenie, czy i jaki wpływ na postrzeganie kompetencji językowych u uczących się języka obcego ma profil językowy i kulturowy interlokutora. Autorka założyła, że w wyniku wirtualnej współpracy u uczestników badania wzrośnie ich samoocena własnych kompetencji. Czyli, która grupa wykaże się wyższą samooceną: czy grupa współpracująca zdalnie z rodzimymi użytkownikami języka angielskiego, czy grupa współpracująca zdalnie z użytkownikami innego języka pierwszego i porozumiewająca się w języku angielskim jako *lingua franca*. Organizując strukturę monografii i samego badania, Autorka przyjęła wskazane przez O’Dowda i Lewisa (2016) kompetencje: pogłębianie znajomości języka, kompetencje interkulturowe, autonomię ucznia i umiejętności cyfrowe.

Pierwszy rozdział przedstawia historię wymiany wirtualnej jako innowacji pedagogicznej, która wspiera rozwój kompetencji językowych. Autorka przyjmuje konstruktywistyczny model uczenia się i nauczania języków obcych. Przegląd literatury dowodzi pozytywnego wpływu wymiany wirtualnej z udziałem rodzimych użytkowników języka drugiego/obcego na wzrost kompetencji językowych.

Drugi rozdział przedstawia model kompetencji interkulturowej, umiejętności cyfrowe oraz pojęcie autonomii ucznia w kontekście wymiany wirtualnej. Dotychczasowe badania wykazały pozytywny wpływ wymian wirtualnych na rozwój wspomnianych kompetencji.

Trzeci rozdział opisuje metodologię badania.

Czwarty rozdział zawiera wyniki badań przeprowadzonych wśród 19 uczestników wymiany wirtualnej współpracujących z rodzimymi użytkownikami języka angielskiego ze Stanów Zjednoczonych. Wyniki wskazały na wzrost samooceny kompetencji językowych oraz znaczący wzrost samooceny wiedzy związanej z kulturą amerykańską. Samoocena uczestników wzrosła również w odniesieniu do umiejętności interakcji, autonomii ucznia oraz umiejętności cyfrowych.

Piąty rozdział przedstawia wyniki badań przeprowadzonych wśród 20 uczestników wymiany wirtualnej z nierodzimiymi użytkownikami języka angielskiego pochodzącymi z Hiszpanii. W tym przypadku samoocena biegłości językowej nie zwiększyła się, ale znacząco wzrosła samoocena dotycząca wiedzy o kulturze Hiszpanii i umiejętności dociekania. Samoocena dotycząca autonomii ucznia i umiejętności cyfrowych wzrosła.

Szósty rozdział zawiera analizę porównawczą danych uzyskanych przez rozpoczęciem i po zakończeniu projektu. Uczestnicy wymiany wirtualnej z udziałem rodzimych użytkowników języka angielskiego odnotowali znacząco wyższy poziom samooceny w zakresie biegłości językowej, wiedzy o kulturze kraju rozmówcy, umiejętności interakcji międzykulturowych i umiejętności cyfrowych. Obie grupy nie różniły się odnośnie do samooceny umiejętności dociekania w kontaktach z rozmówcą innej kultury czy autonomii ucznia.

Siódmy rozdział podsumowuje badania. Analiza wyników z tych badań ujawniła, co następuje:

- a) Uczestnicy wymiany wirtualnej z nierodzimiymi użytkownikami wykazali się zwiększoną motywacją do nauki i wyższą samoocena biegłości językowej.
- b) Wirtualna wymiana z udziałem studentów komunikujących się w języku angielskim jako lingua franca stanowi wartościową propozycję pozwalającą na wykorzystanie potencjału technologii i kontaktów międzykulturowych do rozwijania względnie podtrzymywania kompetencji interkulturowej, umiejętności cyfrowych i autonomii ucznia.
- c) Niezależnie od profilu językowego i kulturowego interlokutora (tj. rodzimy lub nierodzimym użytkownik języka docelowego), uczący się wykazują podobny stopień otwartości na wiedzę o kulturze kraju partnera.
- d) Wirtualne wymiany jako forma zajęć pozwalają uczącym się rozwijać umiejętności cyfrowe i zwiększać autonomię w nauce języka docelowego.

Uwagi i zastrzeżenia odnośnie do monografii:

1. Monografia jest nader skromna w swojej objętości. Sam tekst od wstępu po ostatnią stronę ostatniego rozdziału to 125 stron, w tym 50 tabel różnej wielkości. Tabele te zajmują mniej więcej 30 stron, tak więc objętość tekstu spada na pewno poniżej 100 stron. To za mało.
2. Pierwsze dwa rozdziały mają charakter przeglądowo-teoretyczny. Przez większą część obu rozdziałów obecność Autorki jest słabo zauważalna. Raczej, ogranicza się do przedstawienia listy modeli, badań i przykładów dotyczących języka, kultury, wymian wirtualnych, pragmatyki, komunikacji, uczenia się języka. Słabo widoczne albo wcale jest też uzasadnienie dla tych wyborów.
3. Mam wrażenie, że w rozdziale trzecim dotyczącym metodologii badania wyrażenia *project*, *study* i *research* występują synonimicznie, co wprowadza lekkie zamieszanie. Ale zdaje się, że mowa jest o jednym i tym samym; i tak, np. mamy "...this study compares two contexts:..." (str. 49), "The project lasted six weeks and had the following goals:..." (str.50), a na str. 57 czytamy o "research questions and variables".
4. Rozdziały czwarty i piąty to właściwie ta sama matryca struktury i tekstu. Całe fragmenty tekstu zostały powtórzone w obydwu rozdziałach. Różnice oczywiście pojawiają się w odniesieniach do wspomnianych dwóch grup studentów, w numerach tabel i niuansach liczbowych. Fragmenty pt. *Participants*, *Quantitative Analysis*, *Qualitative Analysis*, *Pre-Project Data*, *Post-Project Data* i *Discussion* są identyczne, a różnią się jedynie danymi numerycznymi albo sporadycznie jakimś drobnym przeformułowaniem lub synonimem. Wszystkie te fragmenty powtarzają się po wielokroć, bo za każdym razem cały ich zestaw odnosi się do innego badanego obszaru/aspaktu nauki języka. Zakładam, że zamiarem Autorki było zachowanie pewnej paraleli w przedstawieniu wyników badań, który jednak okazał się nieudany. Autorka skopiowała fragmenty własnego tekstu, sztucznie powiększając i tak już bardzo skromną objętość monografii.
5. Rozdział siódmy zapowiada omówienie wyników badania i konkluzje, jednak sposób prowadzenia narracji w tym rozdziale stanowi kontynuację z rozdziałów wcześniejszych. Tekst ma raczej charakter raportu z przeprowadzonego zadania. Autorka stosuje idiografię bez wyjaśniania uzyskanych wyników. Treść nadal jest opisowa, bo dotyczy określonych faktów/ rezultatów z badania, a nie objaśniająca badane kwestie/ tematy. Autorka nie przeprowadziła szczegółowej interpretacji wyników, a przez to dyskusja nad nimi nie nabrała wymiaru dogłębnego. Sam opis niczego do nauki nie wnosi.

Artykuły w czasopiśmie

1. Loranc, B.& Brett, D. (2022). Compliment patterns in English: L1 and L2 production in the virtual exchange environment. *Lingua*, (272), 103330. (100 pkt)

Habilitantka szacuje swój udział na 70 procent. Artykuł dotyczy użycia komplementów przez

uczestników wymian wirtualnych. Analiza strukturalna i leksykalna wykazała, że uczący się języka pod koniec 6-tygodniowego projektu formułowali komplementy, które strukturalnie były zbliżone do tych formułowanych przez ich rówieśników z USA i odznaczały się bardziej swobodnym i potocznym stylem.

2. Loranc, B., Hilliker, S. M., & Lenkaitis, C. A. (2022). Virtual exchange and L2 pragmatic development: analysing learners' formulation of compliments in L2. *The Language Learning Journal*, 1-12. (100 pkt)

Habilitantka szacuje swój udział na 70 procent. Badanie objęło 18 nierodzimych użytkowników języka angielskiego, którzy przez sześć tygodni brali udział w zajęciach projektowych z rówieśnikami z USA. Analiza porównawcza przedstawionych przez nich komplementów przed i po zakończeniu wymiany wirtualnej wykazała, że wpływ kultury rodzimej na realizowanie tego aktu mowy był mniej widoczny po zakończeniu wymiany wirtualnej. Środowisko wymian wirtualnych pozytywnie wpłynęło na zwiększenie kompetencji pragmatycznej u uczących się języka.

3. Hilliker, S. M., Lenkaitis, C. A., & Loranc-Paszyk, B. (2021). Development of pragmatic competence among L2 learners: Examining compliment responses in intercultural virtual exchanges. *International Review of Pragmatics*. 13(2), 153-172. (70 pkt)

Habilitantka szacuje swój udział na 50 procent. Artykuł analizuje dwa źródła danych, tj. zapisy interakcji uczestników wymiany wirtualnej: studentów z polskiej uczelni i rodzimych użytkowników języka angielskiego, studiujących z amerykańskiej uczelni, a także wyniki testu, przeprowadzonego przed rozpoczęciem projektu i po jego zakończeniu. Wyniki pokazały, że uczący się języka angielskiego po zakończeniu wymiany wirtualnej wykazali zwiększoną świadomość pragmatyczną w zakresie reakcji na komplementy.

4. Lenkaitis, C.A., Loranc, B. (2022). The role of intercultural virtual exchanges in global citizenship development. *Journal of International and Intercultural Communication*, 15(2), 222-234. (100 pkt)

Habilitantka szacuje swój udział na 50 procent. Artykuł skupił się na tym, jaką rolę odgrywają wymiany wirtualne we wspieraniu rozwoju kompetencji interkulturowych i postaw obywatelskich wśród 106 studentów z Hiszpanii, USA, Meksyku i Polski. Badanie oparto na modelu obywatela wspólnoty globalnej autorstwa Reysena i Katzarską-Miller (2013), który zakłada, że pogłębiona wiedza o wzajemnych powiązaniach między wspólnotami kulturowymi wywołuje prospołeczną postawę obywatela globalnej wspólnoty. Wyniki pokazały, że współpraca przedstawicielami innych kultur mogła przyczynić się do lepszego zrozumienia wzajemnych poglądów i pozwoliła na ukształtowanie się silniejszego poczucia identyfikacji ze wspólnotą globalną.

5. Lenkaitis, C. A., & Loranc, B. (2021). Facilitating global citizenship development in lingua franca virtual exchanges. *Language Teaching Research*, 25(5), 711-728. (200 pkt)

Habilitantka szacuje swój udział na 50 procent. Artykuł miał odpowiedzieć na pytanie, czy podczas wymian wirtualnych angażowanie studentów w zagadnienia społeczne wpłynie na ich zwiększone poczucie odpowiedzialności wobec globalnej wspólnoty. 55 studentów omawiało tematy, takie jak sport i patriotyzm, reklama, przestępczość, klęski naturalne. Wniosek był taki, że poruszanie tematów dotyczących kwestii społecznych wpłynęło na podniesienie świadomości kulturowej uczestników, przypisanie większej wartości globalnej wspólnocie i zwiększenie poczucia wspólnej wizji przyszłości.

6. Lenkaitis, C.A., Loranc-Paszyk B., Hilliker S. (2019). Global awareness and global identity development among foreign language learners: the impact of virtual exchanges. *Mextesol Journal*, 43(4), 1-11. (20 pkt)

Habilitantka szacuje swój udział na 40 procent. Artykuł badał, jaki wpływ miało 6-tygodniowe uczestnictwo w wymianie wirtualnej na zwiększenie świadomości wspólnoty globalnej wśród 84 studentów komunikujących się po angielsku lub hiszpańsku. Analiza ilościowa wykazała istotny wpływ udziału w wymianie wirtualnej na wzrost świadomości globalnej wśród uczestników. Analiza jakościowa wykazała, że w porównaniu z danymi uzyskanymi przed rozpoczęciem projektu, uczestnicy wykazywali głębsze zrozumienie wzajemnych zależności oraz identyfikowali się jako część wspólnoty globalnej.

Uwagi i zastrzeżenia odnośnie do artykułów:

Powyższą listę artykułów współautorskich dzielę na dwie tematyczne części. Artykuły 1-3 ściśle się zajązają wokół kompetencji pragmatycznej i użycia komplementów. Artykuły 4-6 są o kompetencjach interkulturowych, świadomości obywatelskiej i poczuciu wspólnotowym na poziomie globalnym. Pod względem liczby punktacji z listy MEiN artykuły te wypadają następująco: 1 x 200 pkt, 3 x 100 pkt, 1 x 70 pkt, 1 x 20 pkt.

Artykuły z pierwszej grupy (1-3) są niemal tożsame pod względem rozważanego problemu, wątków omawianych w części dotyczącej przeglądu literatury, celów/ pytań badawczych oraz wniosków. Natomiast różnią się od siebie wielkością prób badawczych, strukturą (kolejnością omawianych wątków), użyciem tabel i podziałem treści.

Wszystkie artykuły (1-3) podają ten sam cel dotyczący rozwijania kompetencji pragmatycznych, np.:

- “to investigate whether participation in a virtual exchange based on regular interactions with L2 expert speakers via videoconferencing can contribute to L2 learners’ development of their L2 pragmatic skills, and specifically, their ways of expressing compliments in the L2” (artykuł 1)
- “there is little research exploring the ways interaction of L2 learners with native speakers during virtual exchanges contributes to pragmatic learning of the speech act of complimenting” (artykuł 2)
- “How did L2 learners develop their pragmatic awareness related to responses to compliments?” (artykuł 3)

W artykułach 1-3 pojawia się też drugi cel dotyczący sposobu i/lub wyrażania różnic w użyciu komplementów przez uczestników badań, np.:

- “to explore any differences between the compliment patterns formulated by the L2 learners and their peers from the USA” (artykuł 1)
- “Therefore, the aim of the present study is to explore the ways in which L2 learners linguistically develop their ways of expressing compliments in L2 as a result of the interactions with L1 speakers facilitated by the virtual exchange environment” (artykuł 2)
- “How do responses to compliments manifest themselves in the transcripts and students’ open ended responses throughout the exchange? (artykuł 3)

Artykuły 1 i 2 również wykazują bliskie podobieństwo w częściach pt. *Literature review*, które zostały podzielone śródtytułami brzmiącymi następująco w artykule 1:

- Virtual exchanges and the development of L2 pragmatics
- Speech acts in L2 learning
- Compliments

A w artykule 2 brzmią tak:

- Compliments
- Development of pragmatic sequences in L2
- Virtual exchanges and development of L2 pragmatic competence.

Wnioski z powyższych badań w artykułach 1-3 są, można by rzec, jednogłośnie, tzn. stanowią pochwałę wymian wirtualnych w zakresie ich pozytywnego wpływu na rozwój kompetencji pragmatycznych u uczących się języka obcego, a także sugestii włączenia wymian wirtualnych w programy nauczania.

Rzecz ma się podobnie z artykułami 4-6 z powyższej listy. One również są bardzo podobne pod względem rozważanego problemu, wątków omawianych w części dotyczącej przeglądu literatury, celów/ pytań badawczych oraz wniosków. I tak, wszystkie trzy artykuły mają takie same cele:

- “Does VE impact on participants’ self-identification as a global citizen? / How do individual participants’ conceptions of global citizenship develop due to their participation in VE?” (artykuł 4)
- “The aim of this study is to explore the use of ideologies in LF virtual exchanges and its impact on students’ perceptions of global citizenship” (artykuł 5)
- “In what ways do virtual exchanges help develop global awareness, more specifically as an antecedent of global identity, among foreign language learners?” (artykuł 6)

Wnioski z artykułów 4-6 sprowadzają się do tego, że wymiany wirtualne wspierają rozwijanie świadomości globalnego obywatelstwa.

Rozdziały w monografiach zbiorowych

1. Loranc-Paszyłk, B. (2015a). The foreign language classroom in the new media age: videoconferencing and negotiated interaction among L2 learners. W: L. Piasecka, M. Adams-Tukiendorf, P. Wilk (red.), *New media and perennial problems in foreign language learning and teaching* (str. 57-71). Heidelberg: Springer. (5 pkt)

Rozdział prezentuje badanie z wymiany wirtualnej z udziałem studentów z Polski i Hiszpanii. Analizie poddano efektywność dwóch zadań, tj. odgrywanie ról typowych dla rozmowy o pracę oraz aktywny udział w dyskusji. Wyniki wskazały, że udział w dyskusji charakteryzuje się większą dynamiką procesu negocjowania znaczeń oraz kooperacji dyskursywnej w porównaniu z przewidywalną sekwencją wypowiedzi typowej dla gatunku rozmowę o pracę.

2. Loranc-Paszyłk, B. (2015b). Videoconferencing as a tool for developing speaking skills. W: M. Pawlak & E. Waniek-Klimczak (red.), *Issues in teaching, learning and testing speaking in a second language* (str. 189-203). Heidelberg: Springer. (5 pkt)

Rozdział skupił się na czynnikach wpływających na rozwój kompetencji językowych w wymianach wirtualnych z udziałem nierodzimych użytkowników języka angielskiego z Polski i Hiszpanii. Analiza pokazała, że wykorzystanie wideorozmów w konstruowaniu ćwiczeń stymulujących rozwój sprawności mówienia w ocenie uczących się podnosi ich samoocenę i zwiększa motywację do kontynuacji nauki.

Nie licząc monografii, dwa rozdziały przedstawione do oceny są wyłącznego autorstwa Habilitantki. Natomiast wszystkie artykuły ujęte w cyklu publikacji przedstawionych do oceny powstały we współautorstwie. Nie jest to z mojej strony zarzut, ale fakt, który podnoszę jako istotne zastrzeżenie w kontekście proporcji ilościowych i w kontekście awansu na samodzielny

pracownika naukowego. W ocenie faktów proporcje (lub ich brak), nawet jeśli nie wychodzą na pierwszy plan, to jednak dopełniają całości obrazu. A więc też nie są bez znaczenia.

Uwagi i zastrzeżenia odnośnie do problemu badawczego:

Publikacje w ramach przedstawionego cyklu łączy cel, którym jest zbadanie roli wymian wirtualnych we wspieraniu rozwoju kompetencji językowych i kulturowych. Zbadanie owej roli ma wyluszczyć czynniki zwiększające efektywność uczenia się – jak pisze Autorka – „w tym innowacyjnym środowisku” (za Autoreferatem). Czy ‘innowacyjny’ oznacza ‘nowy’? Zastanawia mnie, dlaczego wymiany wirtualne mają być innowacyjnym środowiskiem skoro temat wirtualnych wymian funkcjonuje w naukowym obiegu już od dwudziestu lat (np. Hampel i Hauck 2006, O’Dowd 2006, Warschauer 1995). Autorka sama przyznaje, że „pozytywny wpływ środowiska wymian wirtualnych na zwiększone posługiwanie się językiem docelowym i wzrost świadomości kulturowej jest niekwestionowany” (za Autoreferatem). Nasuwa się więc kolejne pytanie: jeżeli ten wpływ jest niekwestionowany (i już zbadany), to po co go badać?

Podczas nauki języka obcego równoległe rozwijanie kompetencji językowych i interkulturowych jest dość oczywiste. Komunikacja może odbywać się w kontakcie bezpośrednim lub w cyberprzestrzeni. Innymi słowy, wymiany wirtualne to jedna z możliwych przestrzeni kształcenia tych kompetencji. Autorka powołuje się na szereg badań naukowych, które wykazały, że to środowisko stymuluje przyrost kompetencji językowych, interkulturowych, umiejętności cyfrowych, i że rozwija autonomię ucznia. W tym kontekście Autorka stwierdza, że „istnieje nagła potrzeba pogłębienia wiedzy na temat tego nowego środowiska uczenia się” (za Autoreferatem), choć potrzeby tej nie uzasadnia.

W punkcie 3.5 monografii pt. *Research Questions and Variables* na str. 57 czytamy, że celem badania jest porównanie wpływu wymian wirtualnych na osoby uczące się języka drugiego w dwóch kontekstach, tj. w kontakcie z rodzimymi użytkownikami języka drugiego oraz z nierodzimymi użytkownikami w odniesieniu do korzyści dla uczenia się w ocenie własnej uczestników badania. Powołując się na wcześniejsze badania, Autorka stawia hipotezę, że między tymi dwiema grupami uczestników pojawią się różnice w postrzeganiu, czy też ocenie ewentualnych korzyści w nauce języka obcego; dosłownie: “...it was hypothesised that there would be differences between the participants of L1 and L2 virtual exchange with regard to the perceived gains in these two types of instructional setting”. Błąd polega na tym, że hipoteza nie powinna być formułowana w czasie przyszłym (czy też wyrażać przyszłości w zdaniach w czasie przeszłym – jak to ma tutaj miejsce). Nieprawidłowe jest też formułowanie pytań badawczych zakładających, że coś może być lub nie (np. cel dotyczący rozwijania kompetencji pragmatycznych w artykule 1; por. str. 5 niniejszej recenzji).

Sformułowanie hipotezy jest kwestią kluczową, gdyż jest ona na ogół punktem wyjścia wszelkich badań. A dla badań przydatna jest tylko taka hipoteza, która spełnia wymogi metodologiczne. Hipoteza naukowa powinna być o tyle nowa, by wskazywała na jakieś nieznane dotąd aspekty badanych faktów albo zjawisk. A zatem nie powinna zawierać sformułowań będących powtórzeniem poprawnych schematów myślowych, które nie wymagają żadnego dowodu czy też weryfikacji, ponieważ są właśnie stwierdzeniami na ogół znanymi lub oczywistymi. Występowanie różnic (jakichkolwiek) między dwiema grupami jest dość oczywiste, bo żadne dwie grupy ludzi nie będą identyczne. Uważam, że formułowanie takiej hipotezy jest tautologią. Autorka nie uzasadnia, dlaczego odkrycie tych różnic jest ważne i właściwie po co je odkrywać, nawet jeśli tego typu porównań dotychczas nie przeprowadzono. Jaki problem (lub problemy) odnoszący się do rzeczywistości społecznej Autorka chce rozstrzygnąć i dlaczego? Jaka jest hierarchia tych problemów? Co nam daje odkrycie tych różnic? Jakie jest uzasadnienie tej problematyki? Co nowego wnosi hipoteza Autorki poza opisem badanego zjawiska?

Mając na uwadze powyższe uwagi i zastrzeżenia w pkt 2.2, moja ocena wskazanego przez Habilitantkę osiągnięcia naukowego, na które składa się powiązany tematycznie cykl publikacji, jest negatywna.

2.3. Ocena pozostałego dorobku naukowo-badawczego

Pozostała działalność publikacyjna Habilitantki dzieli się na cztery obszary: (1) wymiany wirtualne w kształceniu nauczycieli języków obcych, (2) nauczanie wybranych zakresów kompetencyjnych języka obcego, (3) zintegrowane nauczanie przedmiotowo-językowe CLIL, oraz (4) badania korpusowe nad dyskursem tekstów podróźniczych. Spośród publikacji stanowiących pozostały dorobek publikacyjny dotyczący wszystkich czterech wspomnianych obszarów, 4 z 8 artykułów oraz 7 z 16 rozdziałów również powstała we współautorstwie.

Pierwszy obszar obejmuje 2 artykuły i 3 rozdziały poświęcone nauczycielom języków obcych w kontekście wymian wirtualnych. Z publikacji tych wynika, że udział w wymianie wirtualnej umożliwił nauczycielom rozwinięcie wybranych umiejętności potrzebnych w pracy online i uwypuklił interkulturową perspektywę. Uczestnicy badań uświadomili sobie potrzebę skutecznego motywowania uczniów w komunikacji z nimi. Dwie publikacje dotyczyły roli oceny koleżeńskiej wśród nauczycieli.

Drugi obszar tematyczny mieści się w 8 publikacjach. I tak, nauczanie wybranych zakresów kompetencyjnych języka obcego dotyczy: wykorzystania multimediów w nauce słownictwa (1 artykuł i 2 rozdziały), wykorzystania multimediów w nauce sprawności mówienia (1 rozdział), nauczania języka specjalistycznego (3 rozdziały) i aspektów dydaktyki języka angielskiego na poziomie szkoły wyższej (1 rozdział).

Trzeci obszar dotyczy zagadnień związanych z CLIL pominię w ocenie, ponieważ publikacje z nim związane wynikają wprost z doktoratu Habilitantki.

Czwarty obszar dotyczy dyskursu tekstów podróźniczych, który jest najnowszym zainteresowaniem badawczym Habilitantki. Na ten temat powstał 1 artykuł i 1 rozdział, który został przyjęty do druku. Materiałem badawczym są kolokacje zebrane z tekstów angielskich, polskich i włoskich w perspektywie porównawczej.

Część tych publikacji ma niewątpliwie walor praktyczny. W sumie, osiągnięcia Habilitantki wymienione w pkt 2.3 dotyczące pozostałego dorobku naukowo-badawczego oceniam pozytywnie.

3. Ocena pozostałej aktywności naukowej, organizacyjnej i administracyjnej

a) projekty realizowane we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych

Dr B. Loranc uczestniczyła w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych i zagranicznych. Jako członkini zespołów badawczych zrealizowała dwa projekty. W latach 2014-2016 pełniła funkcję eksperta z zakresu językoznawstwa w międzynarodowym projekcie badawczym *Analisis Contrastivo Y Traducción Ingles-Espanol: Aplicaciones III*, a w 2014 r. była wykonawcą w projekcie naukowym pt. *Aspekt Kulturowy Międzynarodowego Biznesu*. Obecnie dr B. Loranc pełni rolę koordynatora uczelnianego w międzynarodowym projekcie badawczym, *Resilience Approach in Cross-Cultural Training of Future Teachers in Ukraine and V4 Countries*. Drugim projektem, w którym dr B. Loranc jest wykonawcą, to *E-CET-e-Courses for English Teachers* finansowany w ramach programu Erasmus+.

b) udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism

Dotychczas Habilitantka współredagowała dwie prace zbiorowe. Jedna praca powstała w wydawnictwie zagranicznym: Loranc-Paszyk, B. (red.). (2019). *Rethinking directions in language learning and teaching at university level*. Voillans, France: Research-publishing. net.

Druga praca powstała w wydawnictwie krajowym: Ożańska-Ponikwia, K. & Loranc-Paszyk, B. (red.)(2015). *Cross-cultural perspectives on bilingualism and bilingual education*. Bielsko-Biała: Wydawnictwo Naukowe ATH. Udział w tych pracach jest dowodem umiejętności organizacyjnych.

c) członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych

Dr B. Loranc należy do wielu krajowych i zagranicznych towarzystw naukowych. Są to: Polskie Towarzystwo Neofilologiczne, International Association of Teachers of English as a Foreign Language (IATEFL), Computer-Assisted Language Instruction Consortium (CALICO), Cross-Disciplinary Organisation for Telecollaboration and Virtual Exchange in Higher Education, the European Association of Computer Assisted Language Learning (EuroCALL), American Association of Applied Linguistics (AAAL).

Habilitantka występowała w roli recenzentki artykułów naukowych zgłaszanych w większości do punktowanych czasopism zagranicznych. Jest członkinią komitetu redakcyjnego czasopisma naukowego „Świat i Słowo” oraz „Media i Społeczeństwo”.

d) osiągnięcia w zakresie popularyzacji nauki

Habilitantka prowadzi cyklicznie wykłady i warsztaty dla uczniów szkół średnich. W 2015 r. nakładem Wydawnictwa Damidos wydała trzy podręczniki dla dzieci do nauki języka angielskiego.

e) opieka naukowa nad studentami

Do końca 2022 roku Habilitantka wypromowała 26 prac magisterskich i 49 prac licencjackich z zakresu językoznawstwa w ATH.

f) staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich

Brak informacji o stażach.

g) dorobek organizacyjno-administracyjny

Habilitantka wykazuje się działalnością organizacyjną w zakresie dydaktyki w ATH. Prowadzi zajęcia praktyczne i teoretyczne na studiach filologicznych pierwszego i drugiego stopnia. Do tego przygotowuje program i kieruje studiami podyplomowymi dotyczącymi nauczania języka angielskiego dla absolwentów kierunków pedagogicznych. Dr B. Loranc współtworzyła również program studiów magisterskich dla filologii angielskiej z zakresu specjalizacji nauczycielskiej, które uruchomił Wydział Humanistyczno-Społeczny.

Habilitantka prowadziła współpracę dydaktyczną z dwoma zagranicznymi uniwersytetami. Pierwszy to Universidad de León w Hiszpanii, z którym opracowała projekty dydaktyczne. W ramach tej współpracy wzięli udział studenci filologii angielskiej z ATH i studenci anglistyki z Universidad de León. Z kolei, w ramach współpracy z Univerzita Palackeho w Ołomuńcu udział wzięli magistranci z Polski i z Czech. Zajęcia były prowadzone w formule stacjonarnej i zdalnej w obu uniwersytetach.

Od 2012 r. Habilitantka jest wydziałowym koordynatorem programu Erasmus.

Osiągnięcia Habilitantki wymienione w pkt 3 niniejszej recenzji, tj. udział w projektach badawczych i działalność dydaktyczna, a także osiągnięcia organizacyjno-administracyjne i

działania na rzecz szeroko rozumianego środowiska akademickiego i kulturalnego, zasługują, moim zdaniem, na pozytywną ocenę.

4. Podsumowanie

Wskazany przez dr B. Loranc cykl publikacji, tj. monografia, 6 artykułów i 2 rozdziały trudno uznać za dorobek istotny dla reprezentowanej dziedziny (językoznawstwo) w rozumieniu odnośnej Ustawy, ponieważ nie spełnia on ustawowych wymogów stawianych kandydatom do uzyskania stopnia doktora habilitowanego.

Moim zdaniem wskazane „osiągnięcie naukowe” nie wnosi znacznego wkładu w rozwój językoznawstwa:

1. w warstwie teoretycznej Habilitantka nie pogłębia wiedzy językoznawczej na temat wymian wirtualnych, nauki języka drugiego czy sprawności językowych, tylko dokonuje przeglądu literatury i to z powtórzeniami w artykułach wchodzących w skład ocenianego cyklu publikacji;
2. w lepszej warstwie empirycznej wykorzystując metody jakościowe i ilościowe Habilitantka przekonuje, że wymiany wirtualne pozytywnie wpływają na kompetencje językowe i kulturowe, równocześnie raczej potwierdza wynikami badań tezy innych autorów niż istotnie wzbogaca wiedzę językoznawczą. Idiografii nie towarzyszy wyjaśnianie, a zatem nie jest ona wystarczającą przesłanką do ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego.

Podsumowując, na podstawie przedłożonej dokumentacji uważam, że wkład dr Barbary Loranc w rozwój nauk humanistycznych, a w szczególności językoznawstwa nie jest znaczący, a dorobek naukowy nie spełnia wszystkich wymagań niezbędnych do nadania jej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.

30 sierpnia 2023 r.

Literatura cytowana:

- Hampel, R., & Hauck, M. (2006). Computer-mediated language learning: Making meaning in multimodal virtual learning spaces. *The JALT CALL Journal*, 2(2), 3–18.
- O'Dowd, R. (2006). *Telecollaboration and the Development of Intercultural Communicative Competence*. Berlin: Langenscheidt.
- O'Dowd, R., & Lewis, T. (Eds.). (2016). *Online intercultural exchange: Policy, pedagogy, practice*. London: Routledge.
- Reysen, S., & Katzarska-Miller, I. (2013). A model of global citizenship: Antecedents and outcomes. *International Journal of Psychology*, 48, 858-870.
- Warschauer, M. (1995). *Virtual connections: Online activities and projects for networking language learners*. Honolulu, HI: University of Hawaii Second Language Teaching and Curriculum Center.